

Zátopek, Čáslavská či zákulisí her v Berlíně 1936. Začtete se do olympijských příběhů

22.12.2023 - Luboš Brabec | Česká olympijská

O Emilu Zátopkovi byla u nás ještě v minulém století napsána řada publikací. Asi nejznámější byla biografie Vítěz marathonský od Františka Kožíka, jež se dočkala několika různých vydání, i pod různými názvy. Sam fenomenální vytrvalec přispěl v roce 1955 brožurou Můj trening a závodění a stal se jedním z prvních sportovců, který do detailů a takto veřejně popsal svoji přípravu. Na ni o dvanáct let později navázal útlou publikací Běží Zátopek, která byla doplněna o unikátní plakát s výsledky všech jeho závodů od 5000 metrů po maraton. Pochopitelně stěžejní součástí všech těchto knih - i dalších, jako třeba črty Jak to tenkrát běžel Zátopek od Oty Pavla - bylo líčení olympijských zážitků, zejména těch z Helsinek 1952.

Autor: Rick Broadbent. Rok vydání: 2016

O Emilu Zátopkovi byla u nás ještě v minulém století napsána řada publikací. Asi nejznámější byla biografie Vítěz marathonský od Františka Kožíka, jež se dočkala několika různých vydání, i pod různými názvy. Sam fenomenální vytrvalec přispěl v roce 1955 brožurou Můj trening a závodění a stal se jedním z prvních sportovců, který do detailů a takto veřejně popsal svoji přípravu.

Na ni o dvanáct let později navázal útlou publikací Běží Zátopek, která byla doplněna o unikátní plakát s výsledky všech jeho závodů od 5000 metrů po maraton. Pochopitelně stěžejní součástí všech těchto knih - i dalších, jako třeba črty Jak to tenkrát běžel Zátopek od Oty Pavla - bylo líčení olympijských zážitků, zejména těch z Helsinek 1952.

Když v době poměrně nedávné začali o nejlepším českém atletovi 20. století psát i zahraniční autoři, čtenáři zvědavě čekali, jak se s tématem popasují a co nového nabídnou. Jako první u nás vyšel předklad knihy Ricka Broadbenta, zkušeného anglického novináře z The Times a autora několika úspěšných sportovních knih.

Ačkoli také on mluvil s českými pamětníky, které ještě zastihl, přesto asi nejzajímavější je jím nabízený pohled na Zátopka zvenčí. Popisuje, jak ho vnímal svět, a jeho příběh zasazuje do širších sportovních souvislostí. Zároveň se nesoustředí pouze na něj, paralelně vypráví i story jeho velkých soupeřů, například Alaina Mimouna nebo Angličanů v čele s Gordonem Pirieem. A pochopitelně nechybí pasáže o Zátopkově zatracení komunistickým režimem po roce 1968. V roce 2016 byla Vytrvalost zařazena mezi sedm nejlepších anglických sportovních knih.

Autoři: Věra Čáslavská, Pavel Kosatík. Rok vydání: 2012.

I s knížkami o jedné z nejlepších gymnastek historie to bylo složitější. Nejprve vyšla v roce 1968 publikace s prostým názvem Věra Čáslavská od filmového scénaristy Vratislava Blažka (mj. autor populární komedie Světáci a spoluautor muzikálu Starci na chmelu). O čtyři roky později se na pulty knihkupectví dostala autobiografie Cesta na Olymp - rukopis byl však proškrtán cenzurou, ostatně Čáslavská byla jednou z tváří reformního roku 1968.

K názvu této autobiografie odkazuje i nejobsáhlejší životopisný opus Život na Olympu. Ke spolupráci si sedminásobná olympijská vítězka přizvala zkušeného autora faktografické literatury Pavla Kosatíka. Její příběh vás provede od prvních sportovních krůčků až na vrchol slávy v Mexiku 1968, a

pak i k několika osobním pádům. Nejprve k odsunutí do ústraní v časech normalizace a potom medializované rodinné tragédii z počátku 90. let.

„Ještě nikdy s nikým jsem o svém životě nemluvila tak otevřeně jako s Pavlem Kosatíkem a po přečtení jeho knihy toho nelituji... Myslím si, že je to kniha pravdivá, lépe bych svůj život popsat nedokázala,“ napsala tehdy sedmdesátiletá dáma světového sportu o svém životním příběhu.

Autoři: Dominik Hašek, Robert Záruba. Rok vydání: 1999.

Společné dílo hrdiny naganské olympiády a populárního televizního komentátora bylo vlastně prvním rozsáhlým a autentickým knižním vyprávěním o tzv. Turnaji století. Ostatně kapitola nazvaná „Nejkrásnější rok (1997-98)“ čítá malinko přes sto stran, tedy téměř čtvrtinu knihy. Pokud si chcete připomenout tehdejší hokejovou euforii i jinak než sledováním notoricky známých televizních záběrů, tohle je kniha pro vás.

Haškův příběh je pochopitelně mnohem pestřejší. Nad stránkami můžete sledovat hokejové roky v bývalém Československu, složité začátky v zámoří i cestu na trůn nejlepšího brankáře NHL, možná i celé její historie.

Knihy vyšla v létě 1999. Ve chvílích, kdy Hašek oznamoval, že následující sezona bude jeho poslední. Nakonec s hokejem definitivně skončil až v roce 2011, v šestačtyřiceti letech. Po vydání mj. ještě stihl dvakrát získat Stanley Cup a připsat si dvě další olympijské účasti, v Salt Lake City a Turíně.

Autor: Guy Walters. Rok vydání: 2007

Jiná doba, jiný žánr. Bývalý anglický novinář Guy Walters se v knize o rozsahu téměř 400 stran věnuje olympijským hrám v Berlíně 1936, ale pochopitelně v ní nejde pouze o branky, body a vteřiny. Autor několika napínavých válečných románů detailně popisuje jednu z nejtemnějších kapitol olympijské historie. Politický nátlak, mocenské intriky i naivitu, na jejímž konci bylo bezprecedentní zneužití sportu pro propagaci nacistických myšlenek.

Přečtete si nejen o slavném představení amerického černošského sprintera Jesseho Owense, který získal čtyři zlaté medaile a pokazil Adolfu Hitlerovi snění o triumfu atletů árijské rasy, ale třeba také o neblahé úloze stárnoucího Pierra de Coubertina, zakladatele novodobých olympijských her, který nebyl schopen a snad ani ochoten jakkoli nacistům zkomplikovat cestu ke svátku propagandy.

Není to čtení do tramvaje, ale rozhodně důležitá a poctivě napsaná publikace.

Autor: Charlie Spedding. Rok vydání: 2011

Na závěr knížka, která vyšla pouze v anglickém vydání. Charlieho Speddinga znají spíš atleti a fajnšmekři, ale jeho autobiografie by mohla zajímat i širší publikum. Nejen proto, že jejím autorem je opravdu jen on sám.

„Vyhrál jsem maratonský bronz na olympijských hrách, ale rozhodně jsem nebyl jeden ze tří nejtalentovanějších vytrvalců světa. Ve srovnání s průměrnými běžci jsem byl talentovaný, to ano, ale v olympijském závodě nesoutěžíte s průměrnými běžci. Jak jsem tedy získal medaili?“ Právě líčením olympijského maratonu v Los Angeles 1984 někdejší anglický vytrvalec začíná vyprávění o tom, jak se z posledních míst (např. ve školních závodech, kde soupeřil i s pozdějších premiérem Tonym Blairem) dostal až mezi maratonskou elitu.

Je to kniha napsaná s vášní i humorem a po jejím čtení pochopíte, co všechno musejí sportovci obětovat pro naplnění svých snů. Zvláště v době, kdy professionalismus - rozhodně v atletice - teprve

začínal být běžnou věcí. Spedding o svých ambicích mnohokrát pochyboval, každý neúspěch ho srážel, ale pak si jednou v hospodě, nad kdovíkolikátým pivem, řekl, že se prostě pokusí udělat všechno proto, aby jeho sportovní cesta měla smysl. Nechal práce, přestěhoval se do USA, tvrdě trénoval – a doufal, že dřina přinese výsledky.

Dokázal nejen získat bronz na OH, ale vyhrál i maraton v Londýně (pravda, tehdy ještě nebyl tak blyštivým závodem jako dnes) a na úspěch z Los Angeles o čtyři roky později navázal šestým místem v Soulu. Je stále posledním britským olympijským medailistou v maratonu a jeho anglický rekord 2:08:33 vydržel 29 let.

<https://www.olympijskytym.cz/article/zatopek-caslavska-ci-zakulisi-her-v-berline-1936-zactete-se-do-olympijskych-pribehu>